

Голові спеціалізованої вченої ради  
Д 25.455.03 у Державному закладі вищої  
освіти «Університет менеджменту освіти»  
НАПН України, доктору педагогічних  
наук, професору Олійнику Віктору  
Васильовичу

### **ВІДГУК**

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента **ГУМЕНЮК Віри Василівни** на дисертацію **ВЕРБОВСЬКОГО Ігоря Андрійовича** «**Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі**»,

подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 25.455.03 у Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою

**Ступінь актуальності обраної теми.** Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Актуальність означеної проблеми підкріплюється результатами глибоких наукових розвідок щодо розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, що є глобальною тенденцією науково-технічного прогресу останніх десятиліть, їх проникненням в усі сфери життєдіяльності людини, суспільства і держави; широким та інтенсивним упровадженням новітніх інформаційних технологій в державне управління, економіку, науку, освітню галузь; стрімким розповсюдження у перелічених сферах діяльності електронного документообігу, електронної пошти, хмарних технологій та сервісів; упровадження комп'ютерних технологій і відповідного програмного забезпечення в управлінський процес вищої освіти для підвищення його ефективності відповідно до нових суспільних вимог.

Дослідником розглянуто проблеми інформатизації суспільства загалом та системи освіти зокрема; питання інформаційного забезпечення управління закладами освіти; підходи щодо систематизації управлінської інформації, впорядкування збору, обробки, збереження організаційно-управлінських даних, забезпечення зворотного зв'язку в педагогічних системах. Поряд з тим, автор вказує, що незважаючи на незаперечну цінність результатів наукових праць відомих науковців, поза увагою залишилися важливі аспекти інформатизації управління освітнім процесом у закладі вищої освіти.

Актуальність виявленої проблеми обумовлюється також необхідністю подолання виокремлених І.А. Вербовським суперечностей: між традиційною консервативністю управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти і необхідністю постійної модернізації знань, умінь,

усвідомленням проблем щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти в контексті нових потреб як у сфері освіти, так і суспільства в цілому; між появою нових інформаційних управлінських технологій і відсутністю загальної інформаційно-методичної системи, яка б здійснювала координацію їх упроваджень; між великим обсягом рутинних операцій щодо здійснення управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти та відсутністю єдиної інформаційно-аналітичної системи, яка б автоматизувала обробку управлінської інформації; між появою нових поколінь інформаційних засобів і технологій та рівнем готовності до їх використання керівниками структурних підрозділів у закладі вищої освіти в процесі управління.

Дослідження виконано згідно з тематикою науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти» (номер державної реєстрації 0110U002274) та «Теоретико-методичні засади розробки та використання навчального середовища для підготовки фахівців зі спеціальної освіти» (номер державної реєстрації 0119U101447). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 7 від 27 лютого 2015 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 23 червня 2015 року).

Зазначене вище підтверджує актуальність і своєчасність обраної І.А.Вербовським теми дисертаційного дослідження **«Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі»**.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.**

Мета, завдання, об'єкт і предмет дисертаційної роботи І.А.Вербовського є логічно взаємопов'язаними та чітко сформульованими. Поставлені завдання досить послідовно і логічно розкрито у трьох розділах (Розділ 1. «Теорія і практика інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти». Розділ 2. «Модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти». Розділ 3. «Експериментальна перевірка та узагальнення результатів упровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти»). Зазначене вказує на системність у досягненні поставленої мети і продуману, послідовну завершеність опрацювання проблеми теоретичного та науково-практичного обґрунтування підвищення рівня та подальшого розвитку інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Зроблені автором висновки в кінці кожного розділу дисертаційної роботи є

логічними взаємопов'язаними складниками даного дослідження, оскільки висвітлюють отримані здобувачем результати відповідно до послідовності визначених завдань. Загальні висновки підтверджують своєчасність і доцільність основних концептуальних положень наукової роботи І.А. Вербовського, використаних уже відомих та запропонованих автором підходів до розв'язання проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка №1/1647 від 26.12.2019 року); ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (м. Київ) (довідка № 01-02/ 738 від 29.11.2019 року); Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 21/04-а від 06.02.2020 року); ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка №308/25/3 від 14.02.2020 року); НУ «Чернігівський колегіум імені Т. Г. Шевченка» (довідка № 6 від 27.02.2020 року); Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-195 від 02.03.2020 року); Київського міжнародного університету (довідка № 108 від 05.03.2020 року).

**Достовірність** результатів дослідження підтверджується відповідним рівнем теоретичного обґрунтування, впровадженням у практику управління освітнім процесом закладів вищої освіти, а також апробацією на науково-практичних конференціях, публікаціях у фахових та інших наукових виданнях. Наукові положення, винесені на захист, вирізняються обґрунтованістю, відповідним чином представлені змістовно у висновках та рекомендаціях. Обґрунтованість і достовірність наукових положень підтверджується використанням відповідної інформаційної бази, зокрема, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації»; Концепцією Національної програми інформатизації та ін. У цілому список використаних джерел містить 193 найменування, що дало змогу здобувачеві узагальнити та систематизувати теоретико-методологічні засади і прикладні аспекти проблеми дослідження, визначити та окреслити новий напрям наукових розвідок.

У процесі дослідження І.А.Вербовський використав загальнонаукові та спеціальні методи, серед яких: а) теоретичні: аналіз та систематизація наукових джерел з питань інформатизації та загального, педагогічного, інноваційного менеджменту; конкретизація, систематизація наукових категорій із проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти; вивчення нормативних, директивних, інструктивних, методичних документів; метод теоретичного моделювання, який був використаний при розробці й обґрунтуванні запропонованої моделі; синтез та узагальнення; б) емпіричні: спостереження, бесіда, анкетування –

для вивчення практичного стану інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти; статистичні: кількісний і якісний аналіз показників результативності дослідження, математичне опрацювання отриманих даних.

**Новизна отриманих результатів** полягає в тому, що: *вперше*: а) розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти. У моделі виокремлено цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, технологічний, оцінювально-результативний компоненти (с. 90); б) виокремлено психолого-педагогічні умови забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти, серед яких: наявність сукупності необхідних функціональних компонентів системи, кожний із яких виконує свою функцію; забезпечення цілісності, взаємозв'язку та взаємодії компонентів у системі, що посідають певне, властиве їм місце; спрямування функціонування інформаційної системи управління на виконання цілей закладу освіти; включення ІУПОП в інформаційне освітнє середовище, що дає змогу формувати його та взаємодіяти з ним; наявність коригування результатів функціонування інформаційної системи управління освітнім процесом (с. 67); в) введено дефініцію «інформатизація управління плануванням освітнього процесу», під якою здобувач розуміє сукупність інформаційних процесів, апаратних і програмних засобів, а також методів, що забезпечують у середовищі закладу освіти інформаційні потреби суб'єктів управління для прийняття раціональних управлінських рішень (с. 48-49); *набули подальшого розвитку* шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

**Повнота викладу в наукових публікаціях.** Основні положення та наукові результати дисертаційної роботи викладено в 21 публікації, серед яких 6 статей у фахових періодичних виданнях України, 2 статті у виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 3 статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав; 10 наукових публікацій в інших наукових виданнях і збірниках матеріалів конференцій.

Змістове наповнення публікацій І.А.Вербовського вказує на повноту викладення результатів дисертаційної роботи у міжнародних і вітчизняних фахових виданнях.

**Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження.** Аналіз результатів, одержаних автором дисертації, дозволяє позитивно оцінити практичне значення дослідження, яке полягає в доведенні теоретичних положень та висновків до конкретних рекомендацій щодо впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти. Розроблені модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти, технологія її впровадження, спецкурс «Інформатизація управління

плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти», тренінг «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» та рекомендації з розроблення навчальних планів для здобувачів вищої освіти посприяли вдосконаленню інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО та визначенню шляхів удосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Отримані результати можуть бути використані в практичній діяльності керівників структурних підрозділів закладів вищої освіти; у системі підвищення кваліфікації впродовж курсового та міжкурсівного періодів; у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП «Управління навчальним закладом» зі спеціальності 073 «Менеджмент».

**Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.** Зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність і відповідність встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, здобувач обґрунтовує на основі логічного викладу матеріалу. У висновках до розділів відображені результати дослідження конкретних питань. Розділи роботи взаємопов'язані між собою. Найважливіші результати дослідження викладено у висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням. Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до даного виду робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

#### **Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.**

Підкреслюючи самостійність та новизну представленого дослідження, вважаємо за необхідне звернути увагу автора на дискусійні моменти, які на нашу думку, потребують певного роз'яснення.

1. У науковій новизні отриманих результатів дослідження (с. 3 автореферату і с. 31 дисертації) вказано на виокремлення здобувачем психолого-педагогічних умов забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. На наш погляд, робота значно виграла б, якби для висвітлення даного питання було відведено окремий підрозділ, що дозволило б підсилити специфіку авторських пропозицій щодо реалізації пропонованої моделі в практичній діяльності ЗВО.

2. Розроблена модель характеризується чітко визначеною структурою, зокрема, містить цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, технологічний та оцінювально-результативний компоненти (рис. 2.1, с. 90). Проте, виникає запитання щодо доцільності виділення серед названих етапів технологічного компоненту так званого «додаткового» етапу.

3. В цілому позитивно оцінюючи технологію впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО, на нашу думку, посилило б практичну спрямованість більш глибоке розкриття особливостей її впровадження.

4. Досить вдало простежується процедура обчислень результатів формувального етапу експерименту, проте бажано було б більш детально проаналізувати, під впливом яких саме факторів зросли показники інформаційно-організаційного критерію.

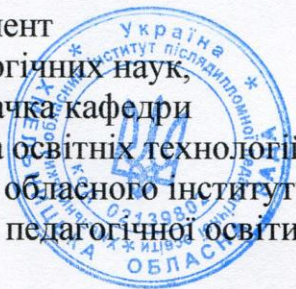
5. На наш погляд, робота дещо переобтяжена додатками, що значно збільшує обсяг дисертаційної праці. Варто було б деякі з них автору подати фрагментарно.

Потрібно відмітити, що зазначені зауваження не знижують науковий рівень дисертаційного дослідження І.А.Вербовського та не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

#### **Загальний висновок.**

Дисертаційне дослідження Вербовського Ігоря Андрійовича на тему «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі» є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07. 2013 р. зі змінами та доповненнями згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08. 2015 р., № 1159 від 30.12. 2015 р., № 567 від 27.07. 2016 р., а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктор філософії) за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент  
кандидат педагогічних наук,  
доцент, завідувачка кафедри  
менеджменту та освітніх технологій  
Хмельницького обласного інституту  
післядипломної педагогічної освіти



В.В.Гуменюк

Підпис В.В.Гуменюк засвідчую  
Завідувачка канцелярією ХОППО

Є.С. Савіна

30.04.2021